

Dinamització de clústers i innovació local

Barcelona, gener de 2010

- Hi ha àrees geogràfiques que acumulen una part important de l'activitat d'alguns sectors, p. ex.:
 - Tecnologies de la informació: Silicon Valley.
 - Producció audiovisual: Hollywood.
 - Aeroespacial: Toulouse.
- A Catalunya hi ha exemples clars de clústers:
 - Farmacèutic, moda i automoció a Barcelona.
 - Químic a Tarragona.
 - Suro a Girona.
 - Maquinària agrícola a Lleida.

- Un clúster és una concentració de empreses en una zona geogràfica connectades per:
 - Unes mateixes capacitats tecnològiques, o;
 - Un mercat al que serveixen.
- Concepte popularitzat per Michael Porter però estudiat anteriorment per Alfred Marshall i Giacomo Becattini.
- Els clústers ofereixen uns avantatges a les empreses residents.
 - Es creen economies d'aglomeració, apareixent un efecte de xarxa. La concentració d'empreses crea avantatges per a la resta d'empreses de la seva cadena de valor.

- Avantatges dels clústers per a la competitivitat de les empreses:
 - Base de mà d'obra especialitzada.
 - Disponibilitat d'iniciatives per la base d'empresaris i emprenedors coneixedors del sector.
 - Disponibilitat de capital coneixedor del sector.
 - Rapidesa de resposta i reducció de costos de la cadena de subministrament per la proximitat.
 - Menors costos de transacció per les relacions de confiança.
 - Menors riscos operatius i major flexibilitat per la diversitat d'actors de la mateixa fase de la cadena de subministrament.
 - Institucions educatives i de R+D especialitzades.
 - Masa crítica que permet serveis especialitzats per al sector.

- Tipus de clústers segons com apareixen:
 - Clústers “deliberats”. Sorgeixen per decisió política de concentrar una activitat o infraestructures sectorials en una zona.
 - La llavor depèn de l'Administració, però prosperen gràcies a l'esperit emprenedor.
 - Clústers espontanis. Sorgeixen principalment per factors de mercat. Tipus:
 - Dependents d'una dotació de factors naturals favorables.
 - Habitual en indústries lligades a l'alimentació, mineria o processat a gran escala de primeres matèries.
 - Per factors socials i microeconòmics.
 - Sorgeixen per la provisió de talent emprenedor, proximitat a mercats,...
 - Poden girar en torn a una gran empresa dominant o estar diversificats.

- Importància dels clústers per a la política econòmica:
 - Orientar al territori les polítiques econòmiques.
 - Permeten dissenyar i desplegar polítiques territorials d'innovació.
 - Major personalització de les polítiques a les necessitats de les empreses.
 - Lluitar contra colls d'ampolla específics del sector.
- Passes de les polítiques de clústers:
 - 1) Identificar els clústers, si n'hi ha.
 - 2) Diagnosticar els problemes i oportunitats comunes de les empreses del clúster.
 - 3) Desenvolupar i implantar programes per a atendre'ls.

- Les polítiques de dinamització de clústers contenen mesures relatives a la millora qualitativa de l'oferta i la demanda.
- Polítiques d'oferta: referides a la millora de les tècniques, serveis i infraestructures de suport a:
 - R+D en tecnologies clau per a la categoria de productes.
 - El desenvolupament de producte.
 - Processos de producció.
 - Creació de xarxes de comercialització, inclosa la internacionalització.
 - Logística i distribució.
 - Formació tècnica i directiva.
 - Infraestructures (transport, energia,...).
 - Fomentar una rivalitat vigorosa entre els competidors locals a la vegada que la col·laboració davant de competidors foranis.

- Polítiques de demanda: creació d'una demanda dinàmica i exigent (qualitativament avançada).
 - Normatives de protecció del consumidor.
 - Fomentar l'aparició d'usuaris avançats que anticipen el rumb de la demanda futura.
 - P. ej.: Living labs, demanda pública,...
- Administració àgil i eficient i entorn macroeconòmic sanejat i estable.

- Los clústers també comporten problemes:
 - Risc de problemes en un territori per dependència sectorial excessiva.
 - Descendeix el valor de la proximitat geogràfica de l'oferta en una era de globalització i *offshoring*.
 - Tendència a apostar pels sectors consolidats en lloc de promoure els emergents.
 - Tendència de tots els territoris de voler apostar en els mateixos sectors emergents de moda:
 - Biotecnologia, TIC, media, energies renovables,...

Cynertia Consulting

Valencia, 63, local Àgora
08015 Barcelona

www.cynertiaconsulting.com

Tel.: 93 184 53 44

Consultoria de negoci i tecnologies de la informació
Especialitzats en innovació i millora de processos de TI